

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Fiducia In Deum Plurimas Et Utilissimas pro
vitâ spirituali instructiones Continens, Præcipue Ad
Obtinendam magnam animæ quietem, & afflictiones
quascunque ingenti cum solatio & fructu ...**

Dusault, Nicolas

Coloniæ Agrippinæ, 1660

Caput II. Secundum medium conservandi fiduciam in Deum: Considerare naturam creaturarum nihili instar esse ad divinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50333)

„Domine disperge illos in veritate tua & reg-
 „nabis in me, quia tu es ipse Rex meus &
 „Deus meus. Ita S. Bernardus non minus o-
 „leganter quam piè. Hujusmodi considera-
 „tioni minimum semel quotidie vacare quæ-
 „que deberet.

CAPUT II.

Secundum medium conservandi Fiduciam
 in Deum, considerare naturam creatu-
 rarum nihili instar esse ad
 divinam.

§. I.

Necessitas Divina natura.

DOcent Theologi quod duo hæc verba
 quibus profertur hæc enuntiatio: Deus
 est, unum idemque significant; quia si pro-
 priè & verè loquamur, nihil est, nisi Deus.
 Vndè scitè S. Anselmus infert contra insipien-
 tem qui dixit in corde suo: *Non est Deus*, eum
 contradixisse sibi, nam vox, Deus, significat,
 est, & vox est, significat Deum. Quare ò in-
 felix & insipiens cum sacrilegâ cogitatione
 tua blasphemans negas Deum esse, affirmas
 Deum esse & negas esse; pronuntiando enim
 Deum, dicis esse, & negando esse, nomen Dei
 illi eripis; contradictoria ergo loqueris &

destruis quod astruis & astruis quod destruis. Hanc ob causam notarunt quidam quod solus Deus absolute dicatur Verbum, quæ vox lingua Hebraicâ sonat ESSE, vel Rem, quia in esse suo continet res omnes possibiles. Et S. Hieronymus in epistola ad Marcellam ostendit solum Deum proprie esse, quia præter illum nemo est qui habeat esse per essentiam, aut qui aliquando non fuerit aut non debuerit esse: in cuius comparatione Esse nostrum, nihilum est. Isthoc est argumentum quod hoc capite proposui explicandum, ut eo persuadeam lectori praxin solidæ & sinceræ in Deum Fiduciæ.

§. II.

Prima comparatio Divina essentia cum essentia creaturarum.

Brevem sed sublimem dedit quodam tempore instructionem Christus Dominus S. Catharinæ Senensi cum eam pro more suo perfamiliariter inviseret & alloqueretur in hunc modum: Filia mea, noveris, quod Ego sum qui sum & tu es quæ non es. Quibus verbis quæ hic paululum extendenda sunt, significare illi voluit divinus Magister, ut consideraret ipsa secum attentius quid esset, suæque naturæ fundum penetraret & fines circum-

circumspiceret ejusdem. Quasi diceret: examina bona quæ possides, pondera vires tuas, dispice quousque se porrigant sensus tui, intellectus tuus, voluntas tua, & vide quò se protendant motus corporis tui atque animæ. Nonne verissimum est quod quicquid est & quicquid habes, id totum sit meum, quodque nec videre quicquam, nec concipere, nec respirare, nec esse omninò possis sine beneplacito meo? Nonne certissimum est quod in originali nihilo tuo lateres, nisi ego te inde extraxissem? In quod si forte relabereris, tibi foret impossibile inde tuapte sponte exstere, quam mihi nunc facile est in illud te vestigio redigere impotentem profus ad resistendum. Et verò quantum ad hoc, scias nihil amplius posse reges & imperatores, Cherubinos & Seraphinos aut quamvis creatam potestatem sive in cælo, sive in terrâ, quam tu possis, atque ita cuncta mihi subijci, ut vel momento temporique subtraherem manum meam, quâ perpetuo influxu creata cõservo universa in nihilum relaberentur. Vide agnoscas insanam Luciferi superbiam, quæ ausus fuit se elevare contra me; mireris etiam hominum dementiam illius exemplum imitantium dum sacrilega in me arma assumunt. Qua fronte præsumunt insurgere adversus

ne, qui momēto citiùs valeo illos pessunda-
 re? Potiore jure tenentur submittere se atque
 prosternere pronos in terram coram me con-
 siderantes naturæ suæ imbecillitatem & ni-
 hilum. Divinæ huic & verissimæ doctrinæ
 non multum dissimilem Ethnicorum nobis
 suppeditant antiquitates. Refert Plutarchus
 & confirmat Eusebius inscripta fuisse super-
 luminari portæ templi Delphici hæc duo ver-
 ba Dei nomine ad hominem directæ: γνῶθι
 σεαυτόν. Nolle teipsum. Hominis verò ad
 Deum responsum inferiori ejusdem portæ
 limini hac voce exaratum ἴ. Tu es. Ipsa cla-
 mat Veritas mortales nos in conspectu tuo
 Deus Optime Maxime, nihil esse, Te esse so-
 lum credimus atque hoc ipsum confitemur,
 nihil esse nos paratosque, si ira placuerit divi-
 næ voluntati tuæ, in nihilum nostrum redire
 ex quo manu tua omnipotente extitimus.

§. III.

Creaturarum indigentia.

Hæc ut penitiùs inspiciamus atque dis-
 cernamus distinctiùs Divinū Esse à ni-
 hilo creaturarum; consideremus obsecro
 quot hæc quantisque urgeantur & preman-
 tur necessitatibus: quam multis egent, vel ad
 solam sui conservacionem? Quot conditio-
 nibus,

nibus, quot fulcris, quot auxiliis, quot subsidiariis substantiarum velut adjutricium copiiis opus est? Homo ipse quamvis inter res corporeas principatum teneat, statue etiam aliquem summam gloriam & regali pompa illustrem, coronis ac thiaris insignitum, num potest vivere sine alimentis, sine cibo & potu, sine vestimentis, sine domo, sine terra, sine aere, sine aqua, sine igne, sine temporum vicissitudine atque influxu caelorum, astrorum, consortio amicorum, operam famulorum, arte opificum, atque innumerabili humulmodi quam indigentiae suae & necessitati succurrat, subsidiorum copia? Ignis quomodo ardeat sine cera, sine oleo, sine lignis, similibusque fomentis, quae nisi apponantur, continuo deficit: Unde si nutrimenta ei subtrahas, & ardor ejus remittit, & lumen extinguitur, adeo ut verè dici possit ejus esse, à quo plus accipit, perire verò si nihil detur. Vnde non parci, ut id obiter dicam, vanam & confictam reputant opinionem Aristotelis qui attribuit concavum Lunae elemento ignis. Nam hoc locus, inquit, in universo non convertitur igni, nec conservare illum potest quippe in quo alimentum, quod veracissima ejus natura exigit, nullum habeat vel habere possit: aliunde autem experientia quotidiana nos docet, ita

illum

illum pabulo indigere, ut si nutrirî desinat, mox desinat & esse. Præterea res creatæ diversa requirunt accidentia tamquam adminicula & additamenta distincta, quibus illarum sustentetur infirmitas & virtus roboretur. Sol non illuminat sine luce, nec ignis accendit sine calore, nec lapis deorsum labitur sine gravitate. Nihil est creatum quod sibi ipsi sufficiat, in multis aliena ope indiget. Pictor solâ manu suâ exprimere in tabula picturam nequit, penicillo opus habet, & variis coloribus & tela & oleo, & loco & tempore & ingenio & prototypo & formâ & sanitate, & voluntate; solius manus virtus manca est & impotens ad probandam industriam suam sine ipsis supplementis. Idem dici potest de Architectis, de hortulanis, de sculptoribus, de statuariis, de typographis, aliisque opificibus & artificibus omnium artium, nullum vel aggredi opus queunt sine materia, sine instrumentis suis, sine auxiliis & adjumentis necessariis ad artis suæ specimen edendum etsi in ea bene versati & celebres peritiâ omnium hominum atque Angelorum excellant.

* *

§. IV.

AT verò Deus Optimus Maximus alius rei eget Θεός μόνος ανείδής, inquit S. Basilius. Non sic lux distat à tenebris, & rei cuiusvis entitas à privatione, aut negatione, quantum Dei omnipotentia excelsa universis. Nullius ope, nullà materia, nullis instrumentis aut utitur aut eget. Απεριεργός ο τῶν ὅλων Θεός, ait Theodoretus. Et post, oratione de materia & mundo: ὅτι οὐκ ἐστὶν τοῖς ἄλλοις τεκνήταις ἢ ὄλη, ἢ ἄρτα, ἢ μέντοι ἢ χρόνος καὶ πόνος ἢ ἐπιτήμη, ἢ ἐπιμελεία. τῆτο τῷ Θεῷ τῶν ὅλων ἡ βουλήσις. Non enim quemquam accersit in adiutorem, nec mutuatur quidquā ab alio, sola ejus essentia ipsi sufficit, ut faciat quidquid placuerit, & sicut est per essentiam suam quod est, ita per essentiam suam habet omne quod habet. In hac purissimā & simplicissima essentia continet substantias omnes, omnia accidentia, omnes vires, virtutes, & perfectiones possibiles. Unde sola applicatione omnipotentiae suae, quae ipsa ejus essentia est, immo sola voluntate, inquit Theodoretus poest facere picturam excellentissimam, constructum palatium magnificentissimum, nec ad hoc indiget

diget tempore aut labore operarii aut instru-
 mentis aut materia ulla; solo verbo produ-
 cet ex nihilo novos soles, stellas, elementa,
 Angelos, homines, bestias, imò mundos in-
 numeros hoc nostro pulchriores. Et sicut o-
 mnipotens est per essentiam suam, ita quo-
 que per essentiam suam sapientissimus, mise-
 ricordissimus, omniscius & optimus est. Nul-
 lum in Deo accidens, nihil additum, adjectū,
 nullum sustentaculum aut supplementum
 nullum adiutorium. Nullus in eo reperitur
 defectus, imperfectio nulla, nulla indigentia,
 vacuitas, infirmitas, impotentia nulla. Bona
 omnia tam perfectè possidet in quolibet per-
 fectionis suæ gradu, quàm tota immensitatis
 suæ latitudine, si quid in illo non reperitur,
 nec nomen, nec naturam boni habet, & sicut
 verissimè de Deo potest dici quod mali nul-
 la ratio in eo locum habere possit, quo sensu
 illa Psalmistæ verba de justo prolata licet at-
 tribuere Deo: *Non accedet ad te malum & fla-
 gellum non appropinquabit tabernaculo tuo.*
 psal. 90. Ita verissimum est nullam boni ra-
 tionem abesse à Deo, alioqui prosequi illud
 posset & appetere ac de novo acquirere. Ve-
 rum nec acquirere quidquam potest, nec per-
 dere omnis expers incrementi, nullius capax
 facturæ, nullius finis, nullius initii, nullius
 aug-

angmēti & profectus, quippe qui est, ut se-
 pe jam diximus, ex seipso & per se. Promde
 necessariò est omne id quod est, quodque esse
 potest, totumque id uno eodemque habet
 modo, quo habet aut habere potest, nimirum
 quæcūque excogitari potest, ipse unus idem-
 que, & majestas & potentia & sapientia & bo-
 nitas est. Nescio quī in eandem jam sepe
 labor admirabilium Dei Optimi Maximi
 perfectionum considerationem. Profectore
 censendis iis pro eā quam inde percipio, me-
 tis dulcedine exsatiari haud posse video
 quamdiu hoc argumentum pertracto. Ho-
 minis opes immensæ non sunt, quia certis
 hæreditatis paternæ limitibus definitas acci-
 pit; scientiæ mortalium modum habent, qui
 studium cuiusque & industria statuit. At Deus
 addiscere nihil potest, quia ignorare nihil po-
 test: nemo illi conferre beneficium valet, ne-
 mo bonorum mensuram ponere, quia prior-
 rem se aut posteriorem agnoscit neminem
 extra illum nihil, nihil supra illum, sed ab ipso
 & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Verè mag-
 nus Dominus & laudabilis nimis & magni-
 dinis ejus non est finis psal. 144. Domine Deus
 mirabilis in sanctitate, immensæ majestatis
 quam elevata est magnificentia tua! Quis
 enarrabit omnia mirabilia tua! Quam mag-

na felicitas mea regi à Deo tam magno, tam potente, tam amabili, cujus indeficiens bonitas velut turris inexpugnabilis me circumdat ubique & protegit. Ad hanc supremam potentiam ac bonitatem confugiam omni tempore, in omni loco, in omnibus necessitatibus meis. Hinc accipiam consolationem in miseriis meis, firmamentum in infirmitatibus meis, auxilium in tentationibus, patientiam in doloribus, subsidium in paupertate, gaudium in tristitiâ, fortitudinem & vires in omnibus negotiis meis; & certus sum quod non derelinquar. *Deus meus in te confido, non erubescam: in te Domine speravi, non confundar in aeternum* psal. 24.

§. V.

Alia comparationes Dei cum creaturis.

Præterea non incongruè dici potest res creatas non esse, & nihil esse ob varias & consideratione dignas rationes. Et primò quidem quia creatura omnis corruptioni subiecta est & mutationi; nec quidquam creatum est stabile, oritur & occidit, crescit & decrescit. Audi sapientissimum Jobum: *Mons cadens effluit & saxum transfertur de loco suo: lateres excavant aqua, & alluvione paulatim*

T

terra

terra consumitur c.14. Immo quid de nobilissimo creaturarum visibilibus homine dicat, attende: *Qui quasi flos egreditur & conuritur, & fugit velut umbra, & nunquam eodem statu permanet.* Sic sapientes non incertè vocant Non esse, omne creatum. Sic loquitur Plato in Timæo, Eusebius, Philo, S. Hieronymus epist. ad Damasum PP. S. Eulogius in bibliotheca Photii, S. Augustinus super illa Christi Domini verba: *Nisi crederitis quia ego sum, &c.* Res quaelibet, inquit, „si mutabilis est, verè non est; non est enim, ubi verum esse, ubi est non esse, quidquid enim mutari potest, mutatum, non est, quod erat; si non est quod erat, peremptum est, ubi aliquid quod erat, & jam non est.

Deinde verò creatura quaelibet limitata habet finitamque essentiam, definitæ spectat, & differentie quam excedere nequit, enim quaelibet ex eo quod est talis in se, non est alia res mundi similis aut majoris perfectionis. Homo, exempli causâ humanam naturam habet, non Angelicam, non celestem, non astrorum, non elementorum, non plantarum, non floris, non metalli. Spatium oceanum non possidet, sed modica: ejus quam oblatam perfectio cum carentia innumerabilium

id de nobi
 homine d
 ur & con
 nunquam
 ates non
 atum. Sic
 us, Philo
 PP. S. Eul
 ngultimus
 Nisi cruce
 libet, inq
 non est
 , quide
 non est, qu
 emptum
 on est.
 et limitat
 finita spe
 e nequit,
 lis in se,
 majoris p
 sa human
 non celer
 n, non p
 iam occu
 mpore;
 nam ob
 erabilium
 larum

arum conjuncta est, adeo ut verè dicere li-
 ceat: Hominem esse, est nihil esse, siquidem
 infinita sunt, quæ homo nec est nec habet.
 Veritatem hanc optimè cognovit S. Joannes
 Baptista, quo tamen major non surrexit inter
 Santos mulierum, cum à Judæis interrogatus
 quis esset, nihilum suum confessus semper
 respondit: *Non sum ego Christus. Elias? Non
 sum, Propheta es tu? Et respondit: Non* Joan. i.
 Si ulterius interrogando institissent, essetne
 Angelus, ex Cherubinibus vel Seraphinis unus,
 Sapiencia, an Bonitas, an Veritas, an Mife-
 cordia, an Potentia, vel si quid simile sine
 interrogassent, semper respondisset: Non sum.
 Quam multa non erat? Joannes Baptista e-
 rat, & idcirco alia non erat; quod erat, erat
 quasi nihil esset, quia alia non erat, quæ sunt
 infinita. S. Paulus id ipsum diserte affirmat:
*qui se existimat aliquid esse, cum nihil sit, ipse
 induci ad Gala 6* Quod hic dixi de homi-
 ni, idem suo modo dici potest de cælo, de
 Angelis & Archangelis, de Cherubi-
 nibus & Seraphinis & rebus singulis, Deo solo
 excepto. Adeo ut nihil sit præter Deum qui
 est omnia in omnibus. Ac proinde verissi-
 mam est, Deum solum propriè esse. Rectè S.
 Bernardus: Deus est suum ipsius & omnium
 rerum esse, ipse sibi ipse omnibus est

ac per hoc quodammodo solus est. Unde
 meo iudicio sapientius fecere illi qui Deo
 nomen rerum omnium attribuerunt, quam
 qui hominem nominarunt, *omnem carnem*.
 Gen. 6. & manna, *omnem escam psal. 106*. Nam
 Deus multo nobiliter in se uno omnium cō-
 plectitur rerum excellentiam, quam homo
 perfectionem omnium animalium, aut man-
 na omnis escæ suavitatem. Hoc sensu inter-
 pretes quidam illud sapientiæ: *Hoc quod con-*
tinet omnia, scientiam habet vocis c. 1. Et illud
 Apostoli de se & veris Dei cultoribus dicitur.
 Nihil habentes & omnia possidentes scire &
 ingeniosè explicarunt de Deo ipso qui esse
 continet omnia. In hanc rem memoratu dig-
 num est quod refert Plutarchus tractatu de
 defectu oraculorum, ubi secundum explica-
 tionem nostrorum Doctorum Deus vocatur
 magnus Pan, & adjungit, Tiberium Impera-
 torem, postquam cognovisset ea quæ sparge-
 bantur de morte magni hujus Panos, curiose
 inquisivisse quis ille esset. Denique S. Augu-
 stinus docet Dei nomen esse hoc admirabile
 Id ipsum, quod tam sæpe repetitur in sacris
 teris præsertim in psalmis Davidicis & pro-
 priè significat Esse, Essentiam, basin & funda-
 mentum rerum omnium, quæ esse non possunt

sunt nisi in Deo solo fundatae. Deinde subdit ad confirmationem nostri Nihili : cetera si cum ipso conferantur, nec ipsa sunt nec illa, sed merum Nihil.

Tertiò, punctum est, inquit Seneca, quod vivimus, & adhuc puncto minus. Idem de creatis rebus omnibus rectè dixeris, quod non nisi momento subsistant. Momentum autem appello omnes seculorum decursus, & temporum ætates jam inde à mundi nascentis exordio præteritorum, si cum interminabili Dei conferantur æternitate, qui fuit ante secularia tempora, nec unquam incepit esse. Sic dixit S. Paulus : *id quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostra supra modum in sublimitate, æternum gloria mundus operatur in nobis.* &c, 2. Cor. 4. Responde mihi, ait, Tertullianus, ubi eras durante Dei æternitate, quæ præcedit omnia tempora? *Vbi eras, quando ponebam fundamenta terra* quærebat Deus à Jobo c. 38. Et ne longè abeamus, ubi eras ante centum annos, ante octoginta? Certè dicere verè non potes tunc fuisse; si enim tunc fuisses, adjungit. Tertullianus, profectò meminisses. Ubi nunc sunt qui nascentur post viginti, post quadra-

ginta, post quinquaginta annos? Quis iam
novit illos, quis loquentes aliquando au-
dit? Et tamen hi erunt aliquando, sicut nos
impresensiarum sumus, & Deus pro infinita
sua misericordia vitam illis donabit, sicut &
nobis dedit. Pro infinita inquam misero-
cordia sua aptabit illis Deus corpus & animam.
Nam, ut & hoc obiter discas, Dei in primis
commendat bonitatem & misericordiam
prorsus singularem, quod cum clarissime
multo ante praevideat eorum, quos vitam do-
nabit, summam ingratitude, nefanda scel-
lera atque flagitia quae perpetrabunt, ubi pro-
mum per aetatem licebit, nihilominus tamen
non secus his ac piis probisque vitam largitur
atque in auras vitales effusos conservat, pro-
tegit, educat, bonisque plurimis cumulatur.
Possit etiam hoc ipso die, hac hora extremum
mundo indicere interitum. Et sane si peccata
hominum consideremus, ea videntur id ex-
gere. Possit hoc instanti abolere pariter
que extirpare radicitus omnem idololatram,
impietatem atque infidelitatem Mahumete-
norum, haereticorum & perversorum Chri-
stianorum, sed connivet adhuc, tolerat, per-
tur, & ad se attrahere aberrantes, ad meliorem
in vitam improbos non desinit, tamen si meliorem
promoveat. O admirandam Dei misericordiam!

dam! O perversitatem hominum execran-
dam! Quis unquam Princeps exitit tantæ
clementiæ ac beneficiæ qui cognita cu-
pisciam è suis subditis malitiâ, & prævidens
fore ut in se animo hostili insurgat tanto po-
tentius quanto majoribus affectus est bene-
ficiis, nihil tamen de suo in illum amore re-
mittat, sed pergat ut filium suum diligere, no-
vis accumulare beneficiis, ut conceptam ani-
mo atrocitatem mitiget, tametsi satis videat
se frustra laborare, imò ob summam efferati
hominis improbitatem accenso igni oleum
sua beneficiâ injicere, unde ingrattissimus
parricida occasionem potius sumet alios
etiam suæ rebellionis facibus inflammandi,
quam incomparabilem Principis sui liberali-
tatem grato animo agnoscendi.

Denique creaturæ omnes ut sibi constent,
Dei continuo egent influxu, ab ejus solius
gratuitâ pendent voluntate, & sicut verbo
dixit & facta sunt omnia quæ existunt, ita re-
digere in antiquum chaos & penitus destrue-
re atque annihilare potest unico verbo aut
minimo oris, ut sic dicam, sibilo, aut manus
motu, velut si spongiæ levissimo ductu de-
leat universa, nullo ullius rei relicto vestigio.
Quomodo ergo dici potest esse res illa quæ
ab alterius nutu dependet, quæ alterius vo-

luntati potestatique sic est subiecta ut cuius
oculi ictu redigi possit in nihilum? Quomodo
res illa nomen meretur, quod sit, quæ totum
esse quod habet, mutuum habet, alterius be-
neficio tenet, cuius auxilio opus est illud
agat, ope ut sustentetur, operatione & in-
fluxu indeficiente ut sit. Quare verissime di-
xit aliquando Deus S. Catharinæ Senensis, id
quod creaturis omnibus pari ratione dici po-
test. Noveris filia mea, quod ego sum quæ
sum, tu vero es quæ non es.

§. VI.

*Reflexa dictorum consideratio de Dei maiestate
& hominis vanitate.*

Multò verissimum est Deus Optime
maxime quod tu solus es, & quod es, es
infinite, es independenter, es immutabiliter.
Tu quod es, sine excessu es & defectu, sine
initio & fine, sine termino & mensura; nec
primum habes, nec secundum. Tu es qui ab
omnibus nominaris & omnibus es ineffabi-
lis, quia nomen tuum excedit omne nomen.
Æstimaris, & non potes æstimari, quia pre-
tium tui superat omne pretium, compararis
& non potes comparari, quia es incompara-
bilis, definiris & non potes definiri, quia ef-
fentia tua nulla definitione includitur, nec
cir-
ris o-
zenu-
nulli-
excit-
primi-
tant
verè
est pr-
turi-
si Est,
te pen-
quod
tione
me at-
Fatur
ait S
fra t
nec
niam
id qu
inco
mines
stanti
subjac
enim
in sen-
& qui

circumscibitur. Sic duo maxima sui tempo-
 ris oracula loquuntur S. Gregorius Nazian-
 zenus & S. Augustinus. Tu es in toto mundo
 nullibi inclusus: extra uniuersum es nullibi
 exclusus, supra es nec eleuaris, infra es nec de-
 primeris. Huiusmodi loquendi modis expli-
 cant Doctores Dei immensitatem. Tu es qui
 verè es, in te enim dicente Augustino nihil
 est prateritum quod iam non sit, nihil est fu-
 turum, quod nondum sit, quia non est ibi ni-
 si Est, omne quod fuit olim, & iam transiit, in
 te permanet stabile & sempiternum; omne
 quod erit aliquando, in te iam est anticipa-
 tione aeternâ, vel ut melius dicam in te sum-
 me atque aeternae Deus nihil est Fuisse, nihil
 Futurum, sed unum esse aeternum. Et inspexi
 ait S. Augustinus l. 7. confe. c. 11. cetera in-
 fra te Deus meus, & vidi nec omnino esse,
 nec omnino non esse; Esse quidem, quo-
 niam abs te sunt: non esse autem, quoniam
 id quod es, non sunt; id enim verè est, quod
 incommutabiliter manet. Idcirco nec ho-
 mines, licet inter corporeas, creaturae prae-
 stantissimae aestimantur, verè sunt, quia variis
 subjacent commutationibus: corrumpitur
 enim iuuenis in virum, inquit Eusebius, Vir
 in senem, puer in iuuenem, infans in puerum,
 & qui heri fuit in eum qui est hodie, qui que
 est

T §

est

hodie in crastinum; manet autem nullas
 idem; quomodo enim si sumus iidem, aliis
 nunc quam antea gaudemus; Alia modo
 amamus atque odimus, aliis passionibus mo-
 vemur, non eandem figuram, non eandem de-
 rebus sententiam habentes? Sanctissimus Ja-
 poniae Apostolus Franciscus Xaverius scri-
 bens ad Patres Collegii Goani docet huius-
 modi cogitationibus frequenter pascere ani-
 mum, esse in eo nutrire firmam in Deum fi-
 duciam & præclaros Christianæ humilitatis
 sensus, nam quisquis suæ conditionem natu-
 ræ bene novit, sibi diffidit, nec in se invenit
 cui innitatur, sed inde ad supremam Domini
 sui conversus potentiam & bonitatem, om-
 nem suam in ipso ponit fiduciam, in quo co-
 sistit vera animi fortitudo & vita. A te ergo
 Rex meus & Deus meus, & non ab homini-
 bus in posterum postulabo vires & subsidium
 in necessitatibus & miserijs meis, quoniam tu
 potentiam habes ad opitulandum, bonita-
 tem habes ad miserandum, essentiam habes
 infinitam & durationem æternam, quæ mihi
 quam deficit; homines verò brachium ha-
 bent carneum, vitam brevem, imò nullam &
 quæ ipsa esse non potest vel puncto temporis
 nisi sustentetur & conservetur à te. Quare
maledictus homo qui confidit in homine

nit carnem brachium suum, & à Domino recessit cor ejus. Et erit quasi myrica in deserto & habitabit in terra sulfuginis & inhabitabili. Benedictus Vir qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus, & erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas: & non timebit cum venerit aestus. Et erit folium ejus viride, & in tempore siccitatis non erit sollicitum nec aliquando desinet facere fructum. Jerem. c. 17.

CAPUT III.

Tertium medium conservandi fiduciam in Deum.

Considerare nos esse opus Dei.

§. I.

Ius Opificis in opus suum.

Nihil rationi conformius, nihil æquius fingi potest jure possessionis quo suum opifex opus à se elaboratum sibi vendicat; nec meliorem quis afferre probationem potest ad rei cuiuspiam evincendum dominium quam si ostendat à se rem factam. Hinc pictores suarum picturarum domini sunt, sculptores suarum statuarum, figuli testarum ac vasorum, omnesque artifices operum quæ arte sua atque industriâ perfecerunt. Hæc vendere pos-